

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 14. marts 2018
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Simon Müller Karstoft
Sagsnr.: 2017-769-0030
Dok.: 539064

REDEGØRELSE TIL FOLKETINGET

OM

FORVALTNINGENS ANVENDELSE AF TVANGSINDGREB OG OPLYSNINGSPLIGTER UDEN FOR STRAFFERETSPLEJEN

MARTS 2018

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. Kort oversigt over retssikkerhedslovens regler	4
3. Erfaringerne med retssikkerhedsloven inden for udvalgte forvaltningsområder.	5
3.1. Indledning	5
3.2. Beskæftigelsesministeriet.....	6
3.3. Erhvervsministeriet.....	9
3.4. Miljø- og Fødevareministeriet.....	9
3.5. Skatteministeriet	12
3.6. Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anven-	
delse i praksis.....	13
4. Oversigt over bestemmelser vedtaget i 2017 med hjemmel til at gennemføre	
tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.....	14
4.1. Generelt	14
4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser.....	15
4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestem-	
melser	20
4.4. Hjemler, der ophæver gældende bestemmelser	24
4.5. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage	
tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven	24
5. Sammenfatning	28

1. Indledning

Ved lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (herefter retssikkerhedsloven) blev der gennemført en samlet regulering af en række spørgsmål, som vedrører tilfælde, hvor en forvaltningsmyndighed har mulighed for uden for strafferetsplejen at foretage visse former for tvangsindgreb uden forudgående retskendelse, herunder navnlig såkaldte kontrol- og tilsynsbesøg. Loven regulerer endvidere visse spørgsmål, der kan opstå i tilfælde, hvor borgere og virksomheder er forpligtede til at meddele oplysninger til en forvaltningsmyndighed. Loven trådte i kraft den 1. januar 2005.

Loven bygger på betænkning nr. 1428/2003 udarbejdet af Retssikkerhedskommissionen, der blev nedsat af justitsministeren i februar 2002.

Det fremgår af forarbejderne til loven, at Justitsministeriet efter lovens ikrafttræden årligt vil udarbejde en redegørelse til Folketinget om forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter omfattet af loven. Redegørelsen skal bl.a. indeholde en omtale af eventuel ny lovgivning, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, samt på udvalgte områder en omtale af praksis med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Formålet er at styrke den offentlige interesse og debat om borgernes retssikkerhed, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 3107. Justitsministeriet afgav den seneste redegørelse til Folketinget den 14. marts 2017.

Af redegørelsen fra 2017 fremgår det, at det samlet set er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2015, hverken i forhold til de virksomheder mv., hvor der udføres kontrolbesøg, eller i forhold til myndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg mv. Herudover indeholder redegørelsen fra 2017 en oversigt over bestemmelser i lovgivningen, der er vedtaget i perioden 1. januar 2016 – 31. december 2016, og som giver forvaltningsmyndigheder adgang til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven. Af denne oversigt fremgår, at der i 2016 blev vedtaget i alt 16 bestemmelser vedrørende forvaltningens adgang til at gennemføre tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven.

Den foreliggende redegørelse indeholder – efter en kort oversigt over retssikkerhedslovens regler i pkt. 2 – en omtale af praksis i 2016 på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven, jf. pkt. 3. Redegørelsens pkt. 4 indeholder en omtale af ny lovgivning vedtaget i 2017, der vedrører den offentlige forvaltnings adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af loven, og pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

Ved lov nr. 525 af 6. juni 2007 blev § 1, stk. 5, i retssikkerhedsloven ophævet, således at lovens regler om tvangsindgreb fra den 1. januar 2008 også gælder i tilfælde, hvor der efter lovgivningen stilles krav om forudgående retskendelse. Baggrunden for denne lovændring var, at de hensyn, der ligger bag retssikkerhedslovens kapitel 2 og 3, også gør sig gældende for så vidt angår tvangsindgreb, som foretages efter indhentet retskendelse.

2. Kort oversigt over retssikkerhedslovens regler

Loven indeholder bl.a. generelle regler om den fremgangsmåde, som forvaltningsmyndighederne skal følge ved gennemførelsen af et tvangsindgreb, som er omfattet af loven (kapitel 2). Det er bl.a. fastsat, at tvangsindgreb kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet (§ 2). Det er også bestemt, at en række af forvaltningslovens regler – bl.a. reglerne om inhabilitet, partsaktindsigt, begrundelse og klagevejledning – gælder ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven (§ 3). Der er endvidere fastsat en pligt til under visse omstændigheder at gøre notat om indholdet af oplysninger, som en myndighed modtager i en sag om iværksættelse af et tvangsindgreb (§ 4).

Herudover er det fastsat, at myndigheden skal underrette parten forud for gennemførelsen af et tvangsindgreb omfattet af loven (§ 5, stk. 1). Underretningen skal ske skriftligt senest 14 dage, inden tvangsindgrebet gennemføres, og skal indeholde oplysninger om tid og sted for indgrebet, retten til at lade sig repræsentere eller bistå af andre efter forvaltningslovens § 8, hovedformålet med indgrebet og det faktiske og retlige grundlag for indgrebet, jf. § 24 i forvaltningsloven (§ 5, stk. 2). Parten kan herefter gøre indsigelse mod beslutningen inden for en frist fastsat af myndigheden. Fastholdes beslutningen, skal dette inden eller senest samtidig med gennemførelsen af tvangsindgrebet begrundes skriftligt over for parten, jf. § 24 i forvaltningsloven (§ 5, stk. 3).

Reglerne om underretning kan fraviges helt eller delvist i en række tilfælde. Det gælder, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives (§ 5, stk. 4, nr. 1), hvis hensynet til parten selv taler for det, eller partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til andre private eller offentlige interesser (§ 5, stk. 4, nr. 2), hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU (§ 5, stk. 4, nr. 3), hvis øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet (§ 5, stk. 4, nr. 4), eller hvis forudgående underretning viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig (§ 5, stk. 4, nr. 5).

Loven indeholder desuden regler om pligt for myndigheden til at forevise legitimation i forbindelse med gennemførelsen af et tvangsindgreb (§ 6), pligt til at udvise størst mulig skånsomhed under et tvangsindgrebs gennemførelse (§ 7) samt pligt til i en række tilfælde at udfærdige rapport om udførelsen af et tvangsindgreb (§ 8).

Loven indeholder endvidere regler om forholdet til strafferetsplejen ved gennemførelsen af tvangsindgreb omfattet af loven (kapitel 3). Det er således fastsat, at hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, kan tvangsindgreb over for den mistænkte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejelovent om strafferetsplejen (§ 9, stk. 1). Det gælder dog ikke, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf (§ 9, stk. 2). De nævnte regler finder tilsvarende anvendelse, hvis der i sagen rettes et tvangsindgreb mod andre end den mistænkte (§ 9, stk. 3). Den mistænkte kan under nærmere bestemte betingelser meddele samtykke til fravigelse af reglerne i § 9, stk. 1 og 3 (§ 9, stk. 4).

Loven indeholder endelig en bestemmelse om retten til ikke at inkriminere sig selv mv. (§ 10). Bestemmelsen indebærer bl.a., at hvis der er konkret mistanke om, at en enkeltperson eller juridisk person har begået en lovovertrædelse, der kan medføre straf, gælder bestemmelser i lovgivningen mv. om pligt til at meddele oplysninger til myndigheden ikke i forhold til den mistænkte, medmindre det kan udelukkes, at de oplysninger, som søges tilvejebragt, kan have betydning for bedømmelsen af den formodede lovovertrædelse (§ 10, stk. 1).

3. Erfaringerne med retssikkerhedsloven inden for udvalgte forvaltningsområder

3.1. Indledning

Det er som nævnt forudsat i forarbejderne til retssikkerhedsloven, at den årlige retssikkerhedsredegørelse skal indeholde en omtale af praksis på udvalgte områder med hensyn til anvendelse af tvangsindgreb omfattet af loven.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af praksis inden for følgende ministeriers områder: Beskæftigelsesministeriet, Erhvervsministeriet, Miljø- og Fødevareministeriet og Skatteministeriet. Justitsministeriet har anmodet disse ministerier om oplysninger vedrørende de enkelte kontrolmyndigheder inden for ministeriernes forvaltningsområder.

De nævnte ministerier er udvalgt på baggrund af, at der foretages et betydeligt antal kontrolbesøg mv. inden for disse ministeriers områder, og at der er tale om kontrolbesøg mv. inden for meget forskellige forvaltningsområder. Endvidere er det anført i Retsudvalgets betænkning af 27. maj 2004 over lovforslag nr. L 96 (folketingsåret 2003-04), at der i redegørelsen skal indgå de erfaringer med lovens anvendelse, som en række forvaltningsmyndigheder – herunder Arbejdstilsynet, miljømyndighederne og skattemyndighederne – vil indhøste i tiden efter lovens ikrafttræden.

Justitsministeriet har bl.a. anmodet myndighederne oplyse antallet af kontrolbesøg, som blev foretaget i september, oktober eller november 2016. Myndighederne er blevet bedt om at vælge den måned, der giver det mest repræsentative billede af myndighedens kontrolvirksomhed.

Pkt. 3.2-3.5 nedenfor indeholder en omtale af praksis inden for de nævnte ministeriers områder i 2016. Pkt. 3.6 indeholder på baggrund heraf Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis.

3.2. Beskæftigelsesministeriet

3.2.1. Inden for Beskæftigelsesministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven, af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering samt Arbejdstilsynet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Beskæftigelsesministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i hele 2016
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (lufthavnstilsyn)	Hele 2016	0	0	0	0
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (virksomhedskontrol)	Hele 2016	0	0	0	0
Arbejdstilsynet	November 2016	2.171	1.181	3.352	1.008 ^{1 2}
I alt		2.171	1.181	3.352	1.008

3.2.2. *Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering* har oplyst, at styrelsen i 2016 ikke har udført kontrolbesøg mv., der er omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har hjemmel til at gennemføre lufthavnskontroller i medfør af § 91 b i lov om arbejdsløshedsforsikring mv., men har ikke benyttet muligheden i 2016.

¹Arbejdstilsynet foretog i 2016 864 politianmeldelser for overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen, 127 politianmeldelser for manglende overholdelse af anmelderreglerne til Registret for Udenlandske Tjenesteydere (RUT), samt 17 politianmeldelser for overtrædelse af rygeloven.

²Arbejdstilsynet har siden 2002 haft mulighed for at udstede administrative bødeforelæg og dermed afslutte straffesager uden at politianmelde den pågældende virksomhed. Antallet af administrative bødeforelæg for arbejdsmiljøovertrædelser udgjorde 138 i 2016. Arbejdstilsynet har endvidere siden 1. juli 2013 haft mulighed for at afgøre klare og ukomplicerede RUT-sager med et administrativt bødeforlæg for RUT-overtrædelser. Antallet af administrative bødeforelæg for RUT-overtrædelser udgør 255 i 2016. Det opgjorte tal i skemaet indeholder ikke antallet af administrative bødeforelæg.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering har desuden hjemmel til at gennemføre virksomhedskontroller i medfør af § 91 a i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., men styrelsen har ikke anvendt virksomhedskontroller i forbindelse med tilsynsindsatsen i 2016.

3.2.3. Arbejdstilsynet har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg er foretaget efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter forudgående underretning om gennemførelse af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebet ellers ville forspildes.

Arbejdstilsynet har desuden oplyst, at det ikke kan udelukkes, at der er sket anvendelse af undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 4, hvorefter forudgående underretning om gennemførelse af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb kan undlades, hvis øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter er påkrævet. Dette kan være relevant i tilfælde, hvor der er behov for at standse en bestemt arbejdsproces eller lignende, hvor øjeblikkelig gennemførelse af tvangsindgrebet efter forholdets særlige karakter påkræver, at tilsynet gennemføres uden forudgående underretning.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at Arbejdstilsynet ikke foretager en systematisk registrering i sit elektroniske sagsbehandlingssystem (ATIS) af, hvor mange af de hhv. varslede og uvarslede tilsynsbesøg, der giver anledning til indsigelser fra virksomhedernes side. Arbejdstilsynet kan således ikke give et præcist svar på, hvor mange gange det under et tilsynsbesøg er forekommet, at virksomheden har fremsat indsigelser eller indvendinger imod Arbejdstilsynets tilstedeværelse på virksomheden.

Arbejdstilsynet har oplyst, at virksomhederne derimod har mulighed for via en myndighedsklage at tilkendegive deres utilfredshed med Arbejdstilsynets anvendelse af tvangsindgreb efter retssikkerhedsloven eller anden utilfredshed med den eller de tilsynsførendes ageren på selve tilsynsbesøget. Arbejdstilsynet har derfor gennemgået myndighedsklager vedrørende besøg foretaget i 2016 og har i den forbindelse fundet 15 sager, hvor en virksomhed har haft sådanne indvendinger.

Arbejdstilsynet har oplyst, at de varslede kontrolbesøg har givet anledning til samlet 10 klagesager vedrørende Arbejdstilsynets myndighedsudøvelse. Det er i den forbindelse bl.a. blevet gjort gældende, at et tilsynsbesøg var unødigt forstyrrende i forhold til virksomhedens arbejde, at en af Arbejdstilsynets tilsynsførende havde en arrogant adfærd på tilsynsbesøget, at en virksomhed var utilfreds med, at den tilsynsførende ønskede at beslutte, hvilke medarbejdere og chefer, der skulle deltage i et fokusgruppeinterview om psykisk arbejdsmiljø, at en virksomhed fandt en række uhensigtsmæssigheder ved den metode, som Arbejdstilsynet anvender til at afdække forhold omkring psykisk arbejdsmiljø, at et antal ansatte på en virksomhed var utilfredse med antallet af medarbejdere, der var udtaget til

samtale med Arbejdstilsynet, at en virksomhed var utilfreds med en tilsynsførendes adfærd under tilsyn gennem længere tid, at en virksomhed var utilfreds med, at Arbejdstilsynet havde gennemført besøget med en leder, som på tidspunktet for besøget var på barsel, men som tilfældigvis opholdt sig på virksomheden, og som selv tilbød at deltage i Arbejdstilsynets besøg på virksomheden, at en formand for et menighedsråd var utilfreds med, at Arbejdstilsynet i sin besøgsrapport til virksomheden fejlagtigt havde skrevet, at Arbejdstilsynet under tilsynsbesøget havde talt med en navngiven arbejdsgiverrepræsentant, at en virksomhed fandt, at Arbejdstilsynet under besøget ikke havde sikret en god dialog med de ansatte samt at en virksomhed var utilfreds med, at Arbejdstilsynet besøgte virksomheden på et tidspunkt, hvor den havde demonstreret evne og vilje til at løse det arbejdsmiljøproblem, som Arbejdstilsynet tidligere havde konstateret.

Arbejdstilsynet har endvidere oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg har givet anledning til samlet fem klagesager vedrørende Arbejdstilsynets myndighedsudøvelse. Det er i den forbindelse bl.a. blevet gjort gældende, at en virksomhedsejer var utilfreds med antallet af besøg fra Arbejdstilsynet og besøgenes varighed og fandt, at der var tale om spild af tid, at en virksomhed fandt, at et uvarslet besøg, som Arbejdstilsynet gennemførte i samarbejde med politi og SKAT, var meget omfattende og langvarigt, og at aktionen vanskeliggjorde virksomhedens arbejde, at en virksomhedsejer var utilfreds med gennemførelse af et tilsynsbesøg, og at tilsynsførende blev opfattet unødigt konfliktoptrappende, at en virksomhed på besøget oplevede, at de tilsynsførende havde et ensidigt fokus, som ikke svarede til virksomhedens egen opfattelse samt at en virksomhed var utilfreds med, at Arbejdstilsynet udtalte sig om et tilsynsbesøg i medierne.

Arbejdstilsynet har desuden oplyst, at sagerne er afsluttet med en skriftlig bevarelse/redegørelse til virksomheden fra en af Arbejdstilsynets direktører, eller ved at en tilsynschef fra Arbejdstilsynet telefonisk har kontaktet virksomheden og via dialog med virksomheden fået uddybet utilfredsheden og forklaret Arbejdstilsynets regler og fremgangsmåder og givet en beklagelse i de tilfælde, hvor der er vurderet behov for det. I en enkelt sag er der afholdt møde med virksomheden.

Arbejdstilsynet har herudover oplyst, at der, i ingen af de sager, hvor Arbejdstilsynet har foretaget politianmeldelse i 2016, er opstået spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb omfattet af loven eller spørgsmål om anvendelse af pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Det er Arbejdstilsynets erfaring, at anvendelsen af retssikkerhedslovens regler i øvrigt ikke har givet anledning til problemer i praksis ved gennemførelse af kontrolbesøg i virksomhederne eller i forbindelse med politianmeldelser.

3.3. Erhvervsministeriet

3.3.1. Inden for Erhvervsministeriets område har Justitsministeriet anmodet om oplysninger vedrørende den kontrolvirksomhed, som foretages af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen inden for konkurrenceområdet. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Erhvervsministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i hele 2016
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen	September, oktober og november	0	0	0	4

3.3.2. Erhvervsministeriet har oplyst, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ikke foretog kontrolundersøgelser omfattet af reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1, i hverken september, oktober eller november 2016.

Erhvervsministeriet har endvidere oplyst, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i hele 2016 foretog politianmeldelse i fire sager, hvor der var gennemført eller opstået spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb, som er omfattet af loven. Styrelsen havde i perioden ingen politianmeldte sager, hvor der var anvendt eller opstået spørgsmål om anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Erhvervsministeriet har yderligere bemærket, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er opmærksom på, at retssikkerhedsloven indebærer en arbejdsdeling mellem forvaltningen og politiet. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er derfor i tæt og løbende dialog med Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet med henblik på at afklare, hvilken myndighed der i den enkelte sag er kompetent til at foretage den relevante sagsoplysning og efterforskning.

3.4. Miljø- og Fødevarerministeriet

3.4.1. Inden for Miljø- og Fødevarerministeriets område udføres kontrolbesøg mv., der er omfattet af retssikkerhedsloven af kommuner, regioner, Fødevarestyrelsen, Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen³ og Miljøstyrelsen.⁴

³ Tidligere hed Landbrugsstyrelsen NaturErhvervstyrelsen og dernæst Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, indtil fiskeriet blev ressortoverført til ministeren for fiskeri og ligestilling og nordisk samarbejde jf. Kgl. resolution af 7. august 2017.

⁴ En række statslige myndigheder (SKAT, Forsvarsministeriet og Søfartsstyrelsen) førte også i 2016 tilsyn med visse af Miljø- og Fødevarerministeriets regler. Tilsyn udført af disse myndigheder er ikke medtaget, medmindre Miljø- og Fødevarerministeriet har foretaget politianmeldelser på baggrund af disse tilsyn. Politianmeldelser foretaget på baggrund af oplysninger fra andre myndigheder, som de pågældende myndigheder har fået i forbindelse med tilsyn efter anden lovgivning, er heller ikke medtaget. Naturstyrelsens kontrolopgaver er i 2016 overtaget af Styrelsen For Vand- og Naturplanlægning (denne styrelse hedder nu Miljøstyrelsen efter omorganisering i 2017).

De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Miljø- og Fødevareministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i 2016
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
Kommuner ⁵	Valgfri repræsentativ måned i 2016	539	1.480	2.019	72
Regioner ⁶	Valgfri repræsentativ måned i 2016	6	52	58	0
Fødevarestyrelsen	Oktober 2016	7.548	38	7.586	790 ⁷
Miljøstyrelsen	September/November 2016 ⁸	17	51	68	32
Landbrugsstyrelsen Jordbrugsområdet	September 2016	1.476	312	1.788	130 ⁹
Fiskeriområdet ¹⁰	September 2016	560	0	560	68
Naturstyrelsen	November 2016	0	4	4	9 ¹¹
I alt	Repræsentative måneder 2016	10.146	1.937	12.073	1.101

3.4.2. Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at *kommunerne* frit kan vælge, hvilken repræsentativ måned, kommunen indberetter til ministeriet.

Kommunerne har til Miljø- og Fødevareministeriet indberettet at have foretaget de uvarslede kontrolbesøg med hjemmel *primært* i undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1. Herefter er bestemmelsens nr. 2, nr. 4 og nr. 5 også anvendt af visse kommuner.

Kommunerne har oplyst, at de indsigelser, der typisk forekom i 2016, kun vedrørte de varslede kontrolbesøg, hvor indsigelsen primært er begrundet i, at datoerne for de varslede tilsyn passer dårligt.

⁵ 74 kommuner har bidraget til redegørelsen.

⁶ 4 regioner har bidraget til redegørelsen.

⁷ Fødevarestyrelsen har oplyst, at det for 2015 indberettede tal i alt 368 politianmeldelser beklageligvis var forkert. Det korrekte antal politianmeldelser, hvor der er gennemført eller opstået spørgsmål om gennemførelse af tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven i 2015 var i alt **603**. Fejkilden lader sig ifølge Fødevarestyrelsen ikke nærmere afklare.

⁸ To kontorer i Miljøstyrelsen har anvendt november 2016 som mest repræsentativ måned.

⁹ Antallet af politianmeldelser på jordbrugsområdet udgør i alt 130. Faldet fra 2015 til 2016 skyldes, at man i 2016 ikke længere har politianmeldt manglende indberetning af gødningsregnskaber. Landbrugsstyrelsen har oplyst, at den administrative opfølgning på virksomhedernes manglende indsendelse af gødningsregnskaber har været uensartet og mangelfuld i en lang periode, og at denne praksis ændres således at der nu følges op på alle sager med manglende indsendelse af gødningsregnskaber, jf. hertil miljø- og fødevareministerens orientering af 13. december 2017 til Miljø- og Fødevareudvalget - (2017-18) - MOF alm. del. Bilag 159 Offentligt.

¹⁰ Ved kgl. resolution af 7. august 2017 overførtes fiskeriområdet til ministeren for fiskeri- og ligestilling og nordisk samarbejde. Det er mellem Landbrugsstyrelsen og Fiskeristyrelsen aftalt, at tallene for 2016 indgår i nærværende opgørelse for 2016, hvor fiskeriområdet stadig var en del af Miljø- og Fødevareministeriets ressort. På fiskeriområdet blev der foretaget 68 politianmeldelser efter gennemførelse af tvangsindgreb. I 27 af disse sager var der spørgsmål om pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning. I forhold til opgørelsen for 2015 er der tale om et fald, der stemmer overens med, at der generelt var et fald i overtrædelsessager fra 2015 til 2016.

¹¹ Naturstyrelsen oplyser, at der ikke i 2016 er foretaget politianmeldelser i sager, hvor der er anvendt eller opstået spørgsmål om anvendelse af en pligt til at meddele oplysninger til den offentlige forvaltning.

Om erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven har kommunerne i øvrigt tilkendegivet, at de overordnet set ikke oplever problemer i forhold til anvendelsen af retssikkerhedsloven. En enkelt kommune fandt at indberetningerne i forbindelse med redegørelsen er meget tidskrævende, en anden kommune mener, at brugen af ordet ”tvangsindgreb” er meget voldsomt, og nogle kommuner foreslår en ændring af varslingsperioden fra fx 14 dage til 8 dage.

3.4.3. Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at der i *regionerne* forekommer både varslede og uvarslede tilsyn på miljøområdet (jordforureningsloven og råstofloven). De fleste opgaver på miljøområdet består af udendørs tilsyn, der derfor ikke kræver varsling efter reglerne i retssikkerhedsloven.

Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at regionerne overordnet ikke har problemer med anvendelsen af lovens bestemmelser og, at regionerne i øvrigt ikke har bemærkninger til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven.

3.4.4. Miljø- og Fødevareministeriet har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg *på ministeriets område* er foretaget af henholdsvis Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen (tidligere Landbrugs- og Fiskeristyrelsen) med hjemmel i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter øjemedet med tvangsindgrebet ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives og tillige i nogle sager efter lovens § 5, stk. 4, nr. 3, der giver adgang uden forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.

Miljø- og Fødevareministeriet har desuden oplyst, at hverken varslede eller uvarslede kontrolbesøg foretaget af Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, Landbrugsstyrelsen eller Fødevarestyrelsen har givet anledning til indvendinger.

Om erfaringerne med den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven i forbindelse med Miljø- og Fødevareministeriets egne kontrolbesøg kan Miljø- og Fødevareministeriet oplyse, at Fødevarestyrelsen i lighed med foregående år anfører, at flere virksomheder har udtrykt, at de finder udlevering af retssikkerhedsblanketten og information om deres rettigheder flere gange om året unødvendig. Virksomhederne vil hellere i gang med kontrolbesøget. De tilsynsførende i Fødevarestyrelsen udtrykker samme holdning til udlevering af retssikkerhedsblanketten og spørger, om ikke man kunne nøjes med at skrive reglerne til virksomheden en gang i forbindelse med dens registrering hos Fødevarestyrelsen.

Miljøstyrelsen har bemærket, at kombinationen af varslede og uvarslede tilsyn ifølge styrelsens Vandforsyningskontor fungerer fint. De varslede tilsyn kombineres oftest med et møde, som kræver forberedelse fra forsyningsanlæggets side, og at anlægget har afsat tid til kontrolbesøget og har haft mulighed for at indkalde relevante mødedeltagere, hvorimod

de uvarslede kontrolbesøg giver mulighed for at opleve anlæggene under ”normal drift” og ikke, når der er ryddet op.

Endelig har Miljø- og Fødevareministeriet oplyst, at Naturstyrelsen og Landbrugsstyrelsen ikke har oplevet problemer med den praktiske anvendelse af retssikkerhedslovens regler.

3.5. Skatteministeriet

3.5.1. De oplysninger, som Justitsministeriet har modtaget fra Skatteministeriet, kan sammenfattes således:

	Antal kontrolbesøg				Antal politianmeldelser i hele 2016
	Måned	Uvarslede	Varslede	I alt	
SKAT ¹²	November 2016	294	158	452	Ikke oplyst, se nærmere pkt. 3.5.2.

3.5.2. Skatteministeriet har oplyst, at SKAT i ovennævnte skema har opgjort antallet af sager, der er afsluttet i november måned 2016, og hvor der under sagens behandling har været foretaget tvangsindgreb efter retssikkerhedslovens kapitel 2, jf. § 1, stk. 1.

Skatteministeriet har oplyst, at de uvarslede kontrolbesøg er gennemført med anvendelse af undtagelsesbestemmelsen i retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1, hvorefter øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, hvis forudgående underretning skulle gives. Visse tvangsindgreb, der sker på baggrund af EU-regler, foretages uvarslet efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hvorefter forudgående underretning kan undlades, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.

Skatteministeriet har herudover oplyst, at kontrolbesøg i forbindelse med såkaldt udbetalingskontrol af negativ moms normalt gennemføres med et kortere varsel end det lovpligtige varsel på 14 dage. Varslingsfristen afkortes, da virksomheden har krav på udbetaling inden tre uger fra tidspunktet for rettidig angivelse. Ved udbetaling efter tre ugers-fristens udløb skal Skatteministeriet forrente beløbet. Det forkortede varsel sker med anvendelse af retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 2, hvorefter forudgående underretning blandt andet kan undlades, hvis partens rettigheder findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser.

Der er ikke registreret nogen indsigelser eller indvendinger i forbindelse med sagerne med varslede og uvarslede kontrolbesøg.

¹² Kontrolopgaver foretages af SKAT Indsats

Skatteministeriet har oplyst, at der ikke er foretaget registrering af, om et tvangsindgreb har givet anledning til politianmeldelse, ligesom der heller ikke sker særskilt registrering af pålæg om oplysningspligt. Skatteministeriet har i den anledning imidlertid oplyst, at et dækkende billede af straffesager kan illustreres af antallet af tiltalebegæringer til politiet i sager vedrørende overtrædelser af skatte-, afgifts- og toldlovgivningen, hvor frihedsstraf kan komme på tale, antallet af administrativt udstedte bødeforlæg og sager, der er afsluttet af anklagemyndigheden enten med påtaleopgivelse eller bødeforlæg. Skatteministeriet har sammenfattende opgjort antallet for 2016 således:

Tiltalebegæringer	1.025
Administrative bødeforlæg	1.998
Afsluttet ved anklagemyndighed	473
I alt	3.496

Skatteministeriet har endelig oplyst, at den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke giver ministeriet anledning til bemærkninger.

3.6. Justitsministeriets generelle vurdering af retssikkerhedslovens anvendelse i praksis

3.6.1. De ministerier, hvorfra Justitsministeriet har modtaget oplysninger om praktiske erfaringer med retssikkerhedsloven, foretager tilsammen et meget betydeligt antal tvangsindgreb, der er omfattet af loven.

Generelt set er der ikke i de høringssvar, som Justitsministeriet har modtaget, rejst væsentlige spørgsmål i forhold til den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven. Ud af det samlede talmateriale er det kun sket i ganske få tilfælde, at virksomheder har fremsat indsigelse eller er kommet med indvendinger i forhold til varslede eller uvarslede kontrolbesøg.

Som det fremgår af pkt. 3.2-3.5 ovenfor, synes den praktiske anvendelse af retssikkerhedsloven ikke generelt at give anledning til vanskeligheder.

3.6.2. For så vidt angår det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg, som navnlig gennemføres inden for fødevareområdet, kan Justitsministeriet henholde sig til det, som er anført herom i de tidligere retssikkerhedsredegørelser (jf. bl.a. redegørelse nr. R9 af 25. februar 2015, side 7). Her anføres bl.a. følgende:

”Som nærmere redegjort for [...] ovenfor kan forudgående underretning bl.a. undlades, hvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ellers ville forspildes, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1.

Om anvendelsesområdet for denne undtagelsesbestemmelse fremgår det af lovforslagets bemærkninger og justitsministerens besvarelse af spørgsmål 10 og 11 af 9. januar 2004 fra Folketingets Retsudvalg (L 96 – bilag 24), at den ikke kun finder anvendelse, hvis det ud fra de konkrete omstændigheder skønnes,

at formålet med et kontrolbesøg ellers ville være forspildt. Bestemmelsen finder således også anvendelse i tilfælde, hvor det generelt må antages, at øjemedet med kontrollen ville blive forspildt, hvis den pågældende borger eller virksomhed var ”advaret” forinden. Hermed sigtes der bl.a. til tilfælde, hvor et kontrolbesøg mv. efter sin generelle karakter vil gå ud på at kontrollere et ”øjebliksbillede”, f.eks. hygiejnetilstanden i en restaurant eller i en fødevarevirksomhed.

Særligt med hensyn til fødevareområdet bemærkes, at det under behandlingen af lovforslag nr. L 96 blev forudsat, at der også efter gennemførelsen af loven vil kunne foretages et stort antal uvarslede kontrolbesøg mv. Fødevareministeriet oplyste i den forbindelse, at ca. 18 pct. af de kontrolbesøg, som Fødevareministeriet årligt udfører, var anmeldt forinden, og at ca. 82 pct. ikke var anmeldt. Det blev tilkendegivet, at Fødevareministeriet efter gennemførelsen af retssikkerhedsloven grundlæggende ville have samme muligheder for at udøve kontrol som hidtil, og det blev under behandlingen af lovforslaget oplyst, at der ikke kunne forventes at blive tale om nogen nævneværdig stigning i antallet af forhåndsanmeldte tilsyn. Der kan i den forbindelse også henvises til, at kontrolbesøgene på fødevareområdet som følge af de gældende EU-regler som altovervejende hovedregel skal foretages uanmeldt. Som nævnt giver retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 3, hjemmel til at undlade forudgående underretning, hvis det er nødvendigt af hensyn til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til EU.”

På den baggrund giver det forholdsvis store antal uvarslede kontrolbesøg ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.6.3. Det oplyste om antallet af politianmeldelser, der er foretaget af de adspurgte myndigheder, giver ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3.6.4. Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til problemer i den periode, som ministeriernes høringssvar angår.

4. Oversigt over bestemmelser vedtaget i 2017 med hjemmel til at gennemføre tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

4.1. Generelt

Med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed tilstræber Justitsministeriet i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslag at sikre, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.

I den forbindelse kan der henvises til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet fra 2017, pkt. 3.2.1.4., hvor det bl.a. er anført, at det i hvert enkelt tilfælde nøje må overvejes, om det overhovedet er nødvendigt – med eller uden retskendelse – at tillægge offentlige myndigheder adgang til privat ejendom, herunder om andre og mindre indgribende kontrolforanstaltninger kan anses for tilstrækkelige. Endvidere er det anført, at hvis der er behov for en sådan adgang, bør omfanget heraf begrænses mest muligt, f.eks. ved at der alene gives adgang til forretningslokaler, mens private boliger holdes uden for. Endelig fremgår det af vejledningen og § 11 i Statsministeriets cirkulære nr. 159 af 16. september 1998, at der i

bemærkningerne til en sådan bestemmelse bør gives en begrundelse for, hvorfor bestemmelsen er nødvendig, ligesom der bør gives en udførlig angivelse af bestemmelsens anvendelsesområde.

Justitsministeriet har anmodet samtlige ministerier om at oplyse, hvorvidt der i perioden fra den 1. januar til den 31. december 2017 er gennemført lovgivning vedrørende forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven. Gennemgangen i pkt. 4.2-4.4 nedenfor bygger på de oplysninger, som Justitsministeriet i forlængelse heraf har modtaget fra ministerierne. Pkt. 5 indeholder en sammenfatning.

4.2. Bestemmelser, der viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser

Der er i 2017 vedtaget 21¹³ bestemmelser, som viderefører hidtidige tilsvarende bestemmelser.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

Lov nr. 98 af 26. april 2017 om anlæg af Haderup Omfartsvej. Det fremgår af lovens almindelige bemærkninger, at loven viderefører vejlovens bestemmelser om bemyndigelse til at ekspropriere arealer til vejanlæg, jf. §§ 96 og 97 i lov om offentlige veje, jf. lov nr. 1520 af 27. december 2014, hvor der i overensstemmelse med grundlovens § 73 er lovhjemmel til tvangsmæssigt at erhverve de fornødne arealer til vejanlæg. En sådan tvangsmæssig erhvervelse vil kunne udgøre ekspropriation i grundlovens forstand. Ekspropriation af fornødne arealer til den ny omfartsvej ved Haderup gennemføres således på baggrund af vejlovens bestemmelser. Ekspropriation kan kun ske, hvis det er nødvendigt at erhverve de pågældende arealer enten midlertidigt eller permanent for at kunne gennemføre projektet, jf. herved vejlovens § 96. I henhold til vejlovens § 99 kan Vejdirektoratet uden retskendelse få adgang til privat ejendom med henblik på at foretage arkæologiske undersøgelser, jordbundsundersøgelser, opmålinger, afmærkninger og andre undersøgelser af udendørsarealer, hvis det sker i forbindelse med undersøgelser og projektering af nye vejanlæg eller ændring af eksisterende vejanlæg samt klimarelaterede afværgeforanstaltninger.

§ 41, stk. 1, i lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger indebærer, at tilsynsmyndighederne, dvs. Datatilsynet og Domstolsstyrelsen, kan kræve enhver oplysning, der er af betydning for deres virksomhed, herunder til afgørelse af, om et forhold falder ind under lovens bestemmelser. Endvidere indebærer *§ 41, stk. 2, i samme lov*, at tilsynsmyndighedernes medlemmer og personale mod behørig legitimation til enhver tid uden retskendelse har adgang til alle lokaler, hvorfra en behandling af personoplysninger foretages. Der er tale om en ny hovedlov gældende for politiets, anklagemyndighedens, kriminalforsorgens, Den Uafhængige Politiklagemyndigheds og domstolenes behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner. Bestemmelserne er med redaktionelle ændringer en videreførelse af persondatalovens § 62, stk. 1 og 2, for så vidt angår tilsynet med retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger til retshåndhævelsesformål.

§ 15 i lov nr. 380 af 26. april 2017 om stedbestemt information indebærer, at energi-, forsynings- og klimaministeren til enhver tid mod behørig legitimation har adgang til udendørs lokaliteter for at udføre opgaver

¹³ Det skal bemærkes, at, såfremt flere bestemmelser udgør en variation af samme kontrolbemyndigelse, er hver bestemmelse talt med som en selvstændig bestemmelse. Dette gør sig bl.a. gældende for *§ 214, stk. 1-4, i lov nr. 650 af 8. juni 2017 om kapitalmarkeder*.

efter loven. Ministeren har delegeret beføjelsen til Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering og i praksis betyder det, at medarbejdere fra denne styrelse mod behørig legitimation har adgang til installationer og fikspunkter samt grænseafmærkningen til Tyskland opsat på privat grund med henblik at kontrollere og vedligeholde disse. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelsen er med redaktionelle ændringer en videreførelse af § 6 i lov om Geodatastyrelsen.

§ 49, stk. 2, i lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet uden retskendelse kan få adgang til virksomheder omfattet af hvidvaskloven med henblik på at få adgang til oplysninger, som er nødvendige for Finanstilsynets virksomhed. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelsen er en videreførelse af den forudgående hvidvasklovs § 34, stk. 6. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 49, stk. 2, at Finanstilsynet har behov for at kunne udøve sin tilsynsvirksomhed også i de særlige tilfælde, hvor en virksomhed nægter at give Finanstilsynet de oplysninger, som er nødvendige til brug for tilsynsvirksomheden, samt tilfælde hvor en virksomhed på anden vis modvirker en inspektion. Hjemlen, til at Finanstilsynet kan foretage inspektion uden forudgående varslings, skal alene anvendes af Finanstilsynet efter et almindeligt proportionalitetsprincip. Det vil sige i de tilfælde, hvor Finanstilsynet vurderer, at formålet med inspektionen ville blive forspildt, hvis inspektionen blev varslet. Det er en betingelse for Finanstilsynets anvendelse af hjemlen, at formålet ikke kan opnås ved brug af mindre indgribende foranstaltninger, f.eks. tvangsbøder. Hjemlen kan f.eks. anvendes, hvor en tilsynsbelagt virksomhed undtagelsesvist nægter Finanstilsynet adgang til virksomheden i forbindelse med en ordinær inspektion eller ved en krisesituation, der kræver, at Finanstilsynet skridter til omgående handling, og hvor en umiddelbar adgang til virksomheden eller personen er en forudsætning for at håndtere situationen.

§ 59 i lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) indebærer, at Erhvervsstyrelsen, hvis formålet tilsiger det, til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse kan få adgang til virksomheder og personer omfattet af lovens § 1, stk. 1, nr. 15-18, med henblik på indhentelse af oplysninger, herunder ved kontrolbesøg. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelsen er en videreførelse af § 32, stk. 4, i lovebekendtgørelse nr. 1022 af 13. august 2013 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme. Det bemærkes, at der i forbindelsen med den nye hovedlov er foretaget en ændring, hvorefter kontrolmyndigheden vedrørende valutavekslingsvirksomhed nu er Finanstilsynet mod tidligere Erhvervsstyrelsen.

§ 58 i bekendtgørelse nr. 309 af 3. april 2017 om sikkerhedskrav til legetøjsprodukter (legetøjsbekendtgørelsen) indebærer, at kontrolmyndigheden, hvis det skønnes nødvendigt, uden retskendelse og mod behørig legitimation har adgang til fabrikations-, salgs- og lagerlokaler m.v. og transportmidler, som tilhører de erhvervsdrivende, med henblik på at føre kontrol, jf. § 18, stk. 1, i lov om produktsikkerhed. Politiet yder kontrolmyndigheden bistand. En tilsvarende bestemmelse fandtes i den forudgående legetøjsbekendtgørelses § 58.

§ 214 i lov nr. 650 af 8. juni 2017 om kapitalmarkeder indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan indhente oplysninger, dokumenter eller andre former for data hos fysiske og juridiske personer til brug for Finanstilsynets tilsyn med de i lovens § 212, stk. 1, omtalte virksomheder og Finanstilsynets undersøgelse af forhold vedrørende regler, som Finanstilsynet påser overholdelsen af. Der er tale om en ny hovedlov, og stk. 1-3 er en nyaffattelse af den forudgående § 87, stk. 1 og 2, i lov om værdipapirhandel m.v., mens stk. 4 er en videreførelse af den forudgående § 1, stk. 4, og dele af § 87, stk. 1, i lov om værdipapirhandel m.v. Bestemmelserne gennemfører artikel 23, stk. 2, litra a, b, c og g, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 596/2014 af 16. april 2014 om markedsmissbrug (markedsmissbrugsforordningen), artikel 31, stk. 3, artikel 48, stk. 3, sidste pkt., artikel 54, stk. 3, og artikel 69, stk. 2, litra a, b, d og g, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2014/65/EU af 15. maj 2014 om markeder for finansielle instrumenter (MiFID II), artikel

24, stk. 4, litra a, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2004/109/EF af 15. december 2004 om harmonisering af gennemsigtighedskrav i forbindelse med oplysninger om udstedere, hvis værdipapirer er optaget til handel på et reguleret marked (gennemsigtighedsdirektivet), artikel 21, stk. 3, litra a, b og c, og artikel 21, stk. 4, litra a, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2003/71/EF af 4. november 2003 om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel (prospektdirektivet), og artikel 33, stk. 2, litra a og b, og artikel 33, stk. 3, litra a og b, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 236/2012 af 14. marts 2012 om short selling og visse aspekter af credit default swaps (shortselling-forordningen). *Stk. 1* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet fra virksomheder under tilsyn, den nuværende og tidligere ledelse i virksomheder under tilsyn og fysiske og juridiske personer, der har pligter i henhold til de regler, der fremgår af lovens § 211, stk. 1-3, og § 213, stk. 1-3 og 5, kan indhente oplysninger, dokumenter eller andre data i enhver form, som Finanstilsynet skønner nødvendige for Finanstilsynets virksomhed eller til afgørelse af, om der er sket en overtrædelse af regler, som Finanstilsynet påser overholdelsen af i medfør af de regler, der fremgår af lovforslagets § 211, stk. 1-3, og § 213, stk. 1-3 og 5. Hjemlen til, at Finanstilsynet kan indhente oplysninger, dokumenter og andre data skal alene anvendes af Finanstilsynet efter et almindeligt proportionalitetsprincip. Det er en betingelse for Finanstilsynets anvendelse af hjemlen, at formålet ikke kan opnås ved brug af mindre indgribende foranstaltninger. Hjemlen kan f.eks. anvendes, når Finanstilsynet i forbindelse med et tilsynsbesøg forinden besøget pålægger bestyrelsen, direktionen eller revisionen for virksomheder, der er under tilsyn at indsamle og fremsende en række dokumenter til brug for tilsynsbesøget. *Stk. 2* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan kræve, at revisorer for fondsmæglerselskaber, operatører af en markedsplads og udbydere af dataindberetningstjenester samt revisorer, der reviderer eller udfører andre revisionsopgaver for udstedere, udbydere af omsættelige værdipapirer eller personer, der anmoder om optagelse til handel på en markedsplads, skal fremlægge oplysninger, der skønnes at være nødvendige for Finanstilsynets afgørelse af, om der er sket en overtrædelse af regler, som Finanstilsynet påser overholdelsen af i medfør af de regler, der fremgår af lovens § 211, stk. 1-3, og § 213, stk. 1-3 og 5. Finanstilsynet kan endvidere kræve dokumenter udleveret fra revisor til brug for Finanstilsynets afgørelse af, om der er sket en overtrædelse af reglerne i kapitel 5 og 7 samt § 213. *Stk. 3* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet uden retskendelse kan kræve udlevering af eksisterende optagelser af telefonsamtaler, elektronisk kommunikation eller fortegnelser over datatrafik hos et fondsmæglerselskab, operatører af en markedsplads og udbydere af dataindberetningstjenester. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 214, stk. 3, at Finanstilsynets beføjelse til at kræve sådan dokumentation udleveret skal ses i sammenhæng med de regler, der skal gennemføre artikel 16, stk. 6 og 7, i MiFID II. Artikel 16, stk. 6 og 7, i MiFID II gennemføres ved en ændring af bekendtgørelse nr. 428 af 9. maj 2007 om de organisatoriske krav til og betingelserne for drift af virksomhed som værdipapirhandler. I artikel 16, stk. 6, i MiFID II pålægges fondsmæglerselskaber en pligt til at opbevare dokumentation for udførte tjenesteydelser, aktiviteter og transaktioner, der er så fyldestgørende, at den kompetente myndighed på grundlag heraf kan varetage sine tilsynsopgaver og træffe håndhævelsesforanstaltninger i henhold til MiFID II, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 600/2014 af 15. maj 2014 om markeder for finansielle instrumenter (MiFIR), og markedsmisbrugsforordningen og navnlig forvisse sig om, at fondsmæglerselskaber har opfyldt alle deres forpligtigelser, herunder forpligtigelserne over for deres kunder eller potentielle kunder og vedrørende markedets integritet. Dokumentation skal i henhold til artikel 16, stk. 7, i MiFID II, i det mindste omfatte optagelser af telefonsamtaler eller opbevaring af elektroniske meddelelser om transaktioner foretaget for egen regning og levering af tjenesteydelser i forbindelse med kundeordrer, der vedrører modtagelse, formidling og udførelse af kundeordrer. *Stk. 4* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynets beføjelser efter stk. 1 gælder tilsvarende for leverandører og underleverandører til de virksomheder, der er nævnt i stk. 1, med henblik på indhentelse af oplysninger om den outsourcete aktivitet. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 214, stk. 4, at hjemlen er begrundet i sikringen af et effektivt tilsyn, hvor Finanstilsynet kan få de oplysninger, der er nødvendige for sit tilsyn, og kan også understøtte outsourcingvirksomheden i tilfælde, hvor leverandøren ikke samarbejder loyalt. De nævnte kontrolforanstaltninger i § 214 i lov om kapitalmarkeder kan alene anvendes af Finanstil-

synet efter et almindeligt proportionalitetsprincip. Det er en betingelse for Finanstilsynets anvendelse af hjemlen, at formålet ikke kan opnås ved brug af mindre indgribende foranstaltninger.

§ 215, stk. 1, i lov nr. 650 af 8. juni 2017 om kapitalmarkeder indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet uden retskendelse kan foretage tilsyns- og kontrolundersøgelser hos virksomheder under tilsyn og virksomheder, der ikke er under Finanstilsynets tilsyn, men som har pligter efter de regler, hvor Finanstilsynet er udpeget som kompetent myndighed. Der er tale om en ny hovedlov og bestemmelsen er en nyaffattelse af den forudgående § 87, stk. 5, 9 og 10, i lov om værdipapirhandel m.v. Bestemmelsen gennemfører artikel 23, stk. 2, litra d, i markedsmisbrugsforordningen, artikel 69, stk. 2, litra c, i MiFID II, artikel 24, stk. 4, litra i, i genemsigtighedsdirektivet og artikel 9, stk. 1, i MiFIR. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 215, stk. 1, at Finanstilsynet har behov for at kunne udøve sin tilsynsvirksomhed også i de særlige tilfælde, hvor en virksomhed måtte nægte at give Finanstilsynet de nødvendige oplysninger eller modvirker en tilsyns- og kontrolundersøgelse. Hjemlen til, at Finanstilsynet kan skaffe sig adgang til en virksomhed, skal alene anvendes, hvis det er nødvendigt for, at Finanstilsynet kan udøve sin tilsynsvirksomhed. Det er en betingelse for Finanstilsynets anvendelse af hjemlen, at formålet ikke kan opnås ved brug af mindre indgribende foranstaltninger. Hjemlen kan f.eks. anvendes i situationer, hvor en virksomhed undtagelsesvist nægter Finanstilsynet adgang til virksomheden i forbindelse med en tilsyns- eller kontrolundersøgelse eller ved en krisesituation, der kræver, at Finanstilsynet skrider til omgående handling, og hvor en umiddelbar adgang til virksomheden er en forudsætning for at håndtere situationen.

§ 215, stk. 2, i lov nr. 650 af 8. juni 2017 om kapitalmarkeder indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet uden retskendelse kan foretage tilsyns- og kontrolundersøgelser hos leverandører og underleverandører, til virksomheder under tilsyn og virksomheder, der ikke er under Finanstilsynets tilsyn, men som har pligter efter de regler, hvor Finanstilsynet er udpeget som kompetent myndighed, med henblik på at indhente oplysninger om den outsourcete aktivitet. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelsen er en nyaffattelse af den forudgående § 87, stk. 8-10, i lov om værdipapirhandel m.v. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 215, stk. 2, at hjemlen er begrundet i sikringen af et effektivt tilsyn, hvor Finanstilsynet kan få adgang til de oplysninger, der er nødvendige for Finanstilsynets virksomhed med de outsourcete aktiviteter, også i særlige situationer, hvor det for eksempel viser sig, at outsourcingvirksomheden ikke loyalt samarbejder med Finanstilsynet. Hjemlen kan f.eks. anvendes i de situationer, hvor det ikke er muligt at få adgang til de nødvendige oplysninger gennem outsourcingvirksomheden.

§ 216 i lov nr. 650 af 8. juni 2017 om kapitalmarkeder indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan indhente alle oplysninger, dokumenter eller andre data i enhver form efter lovens §§ 214 og 215 til brug for videregivelse til myndigheder, som nævnt i lovens § 226, nr. 2-6 og 12, og § 227, nr. 1-5. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelsen er en nyaffattelse af den forudgående § 87, stk. 6, 9 og 10, i lov om værdipapirhandel m.v. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 216, at de finansielle markeder er grænseoverskridende, hvilket medfører et behov for samarbejde mellem nationale tilsynsmyndigheder. Finanstilsynet er forpligtet til at samarbejde både i forhold til europæiske myndigheder og andre tilsynsmyndigheder, hvilket også følger af en række bestemmelser i de forordninger, hvor Finanstilsynet er udpeget som kompetent myndighed. Bestemmelsen skal ses i lyset af de forpligtigelser, som Finanstilsynet har som kompetent myndighed, til at samarbejde med European Securities and Markets Authority (ESMA) og kompetente myndigheder i andre medlemslande. Hjemlen kan f.eks. anvendes i en situation, hvor en anden kompetent tilsynsmyndighed eller ESMA retter henvendelse til Finanstilsynet.

§ 217 i lov nr. 650 af 8. juni 2017 om kapitalmarkeder indeholder hjemmel til, at Danmarks Nationalbank udøver beføjelser efter lovens §§ 214, 215 og 216, når der er tale om registrerede betalingssystemer omfattet af lovens kapitel 32 og af Erhvervsstyrelsen i forbindelse med kontrol efter lovens § 213, stk. 8. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelsen er en videreførelse med redaktionelle ændringer af den forudgående §

87, stk. 7, i lov om værdipapirhandel m.v. for så vidt angår Danmarks Nationalbank. For så vidt angår Erhvervsstyrelsen er bestemmelsen en videreførelse med redaktionelle ændringer den forudgående § 83, stk. 5, og § 87, stk. 11, i lov om værdipapirhandel m.v. Bestemmelsen gennemfører artikel 24, stk. 4, litra i, i gensigtighedsdirektivet. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 217, at bestemmelsen sikrer, at Danmarks Nationalbank, når der er tale om registrerede betalingssystemer omfattet af lovforslagets kapitel 32, og Erhvervsstyrelsen, når der er tale om kontrol efter lovforslagets § 213, stk. 8, har hjemmel til at indhente den fornødne information, dokumentation og om nødvendigt foretage kontrolundersøgelser. Danmarks Nationalbank og Erhvervsstyrelsen kan efter lovens § 214 indhente oplysninger, dokumenter eller andre former for data hos fysiske og juridiske personer til brug for tilsyn med de nævnte virksomheder. Efter lovens § 215 vil Danmarks Nationalbank og Erhvervsstyrelsen kunne foretage tilsyns- og kontrolundersøgelser uden retskendelse på forretningsstedet hos de nævnte virksomheder. Derudover vil Danmarks Nationalbank og Erhvervsstyrelsen efter lovens § 216 kunne indhente alle oplysninger, dokumenter eller andre data i enhver form efter §§ 214 og 215 til brug for videregivelse til de i lovforslagets § 226, nr. 2-6 og 12, og § 227, nr. 1-5, nævnte myndigheder.

§ 131, stk. 1, i lov nr. 652 af 8. juni 2017 om betalinger indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet undersøger virksomheder omfattet af loven, filialer eller agenter, der udsteder elektroniske penge eller udbyder betalingstjenester, eller en virksomhed, som aktiviteterne er outsourcet til, herunder ved inspektioner på stedet i den enkelte virksomhed. Bestemmelsens stk. 4 indeholder hjemmel til, at tilsynsmyndighederne i et andet EU- eller EØS-land efter forudgående meddelelse til Finanstilsynet kan foretage inspektion i de her i landet beliggende filialer eller agenter af e-pengeinstitutter eller betalingsinstitutter med hjemsted i det pågældende land. Finanstilsynet kan beslutte at deltage i en medlemsstats tilsynsmyndigheds inspektion af her i landet beliggende filialer og agenter omfattet af § 1, stk. 2 og 3, af udenlandske virksomheder. Hvis en virksomhed modsætter sig en kompetent udenlandsk myndigheds undersøgelse, kan undersøgelsen alene foretages med Finanstilsynets medvirken. Hjemlen kan f.eks. finde anvendelse, hvor et e-pengeinstitut eller betalingsinstitut i et andet EU- eller EØS-land har en filial i Danmark. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelserne er en nyaffattelse af den forudgående § 87 i betalingstjenesteloven. Bestemmelserne gennemfører artikel 22, stk. 2, artikel 23, stk. 1, litra b, artikel 29, stk. 1, 1. afsnit, artikel 30, stk. 1, 2. afsnit, og artikel 100, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked (2. betalingstjenestedirektiv) samt artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/110/EF af 16. september 2009 om adgang til at optage og udøve virksomhed som udstedet af elektroniske penge og tilsyn med en sådan virksomhed (2. e-pengedirektiv). Hjemlen til at foretage uanmeldt inspektion uden forudgående varsling skal alene anvendes, hvis det er Finanstilsynets vurdering, at formålet med inspektionen ville blive forspildt, hvis inspektionen blev varslet.

§ 132 i lov nr. 652 af 8. juni 2017 om betalinger indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan indhente oplysninger til brug for Finanstilsynets virksomhed. Der er tale om en ny hovedlov, og bestemmelsen er en nyaffattelse af dele af den forudgående § 87 i lov om betalingstjenester og elektroniske penge. Bestemmelsen gennemfører artikel 23, nr. 1, litra a, artikel 29, nr. 2, og artikel 100, nr. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked (2. betalings-tjenestedirektiv) og artikel 3, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/110/EF af 16. september 2009 om adgang til at optage og udøve virksomhed som udstedet af elektroniske penge og tilsyn med en sådan virksomhed (2. e-pengedirektiv). *Stk. 1* indeholder hjemmel til, at virksomheder omfattet af denne lov, filialer og agenter af e-pengeinstitutter eller betalingsinstitutter eller en virksomhed, som aktiviteterne er outsourcet til, skal give Finanstilsynet de oplysninger, der er nødvendige for tilsynets virksomhed. Pligten til at give oplysninger til Finanstilsynet gælder også for udenlandske e-pengeinstitutter og betalingsinstitutter, som har hjemsted i et andet EU- eller EØS-land, der udøver virksomhed her i landet gennem etablering af en filial eller gennem en agent. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 132, stk. 1, at det er nødvendigt for Finanstilsynet at kunne opkræve oplysninger fra en filial eller agent af et institut med hjemsted i et andet

land inden for EU/EØS til brug for udveksling heraf med tilsynsmyndighederne i hjemlandet, hvor Finanstilsynet gennem en kunde har fået mistanke om, at filialen eller agenten har begået overtrædelser af loven. Indhentelse af oplysninger kan også være nødvendig i tilfælde, hvor tilsynsmyndighederne i hjemlandet har uddelegeret til Finanstilsynet at foretage inspektioner på stedet i filialen eller hos agenten. *Stk. 2* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan kræve, at e-pengeinstitutter eller betalingsinstitutter i et andet EU- eller EØS-land, der har etableret en filial eller anvender en agent her i landet, regelmæssigt aflægger rapport om de aktiviteter, der udøves af filialen eller agenten. Bestemmelsen gennemfører 2. betalingstjenestedirektivs artikel 29, stk. 2. *Stk. 3* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet til enhver tid uden retskendelse kan få adgang til virksomheder omfattet af loven, med henblik på indhentning af oplysninger, herunder ved inspektioner. Finanstilsynet kan ligeledes til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse få adgang til filialer eller agenter af e-pengeinstitutter eller betalingsinstitutter eller virksomheder, som aktiviteterne er outsourcet til, med henblik på indhentning af oplysninger om den outsourcete aktivitet. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 132, stk. 3, at Finanstilsynet har behov for at kunne udøve sin tilsynsvirksomhed også i de særlige tilfælde, hvor en udsteder af elektroniske penge eller en udbyder nægter at give Finanstilsynet de til brug for tilsynsvirksomheden nødvendige oplysninger eller modvirker et inspektionsbesøg. Det er en betingelse for anvendelse af hjemlen, at det er nødvendigt for, at Finanstilsynet kan udøve sin tilsynsvirksomhed, dvs. at formålet ikke kan opnås ved brug af mindre indgribende foranstaltninger. Bestemmelsen om Finanstilsynets adgang til at foretage inspektionsbesøg er omfattet af undtagelsen i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed. Hjemlen kan f.eks. anvendes i situationer, hvor en udsteder af elektroniske penge eller en udbyder af betalingstjenester undtagelsesvist nægter Finanstilsynet adgang i forbindelse med et ordinært inspektionsbesøg. Der kan også være tale om en krisesituation, der kræver, at Finanstilsynet skridter til omgående handling, og hvor en umiddelbar adgang til udstederen af elektroniske penge eller udbyderen af betalingstjenester er en forudsætning for at håndtere situationen. *Stk. 4* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan kræve alle oplysninger, herunder regnskaber og regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer og elektronisk lagrede data, som skønnes nødvendig for Finanstilsynets afgørelse af, om en virksomhed eller person er omfattet af bestemmelserne i denne lov. Det fremgår af de specielle bemærkninger til stk. 4, at Finanstilsynet har behov for adgang til oplysninger, der er nødvendige for, at Finanstilsynet kan vurdere, om en virksomhed eller den fysiske person udøver tilsynsbelagt virksomhed i henhold til loven, og om de således burde have tilladelse som enten e-pengeinstitut, betalingsinstitut, begrænset tilladelse til udstedelse af elektroniske penge eller udbud af betalingstjenester. *Stk. 5* indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan indhente oplysninger efter stk. 1-4 til brug for de i § 132, stk. 5, nr. 17-22, nævnte myndigheder og organer. Det fremgår af de specielle bemærkninger til stk. 5, at bestemmelsen sikrer, at Finanstilsynet kan samarbejde med udenlandske tilsynsmyndigheder og organer i andre lande inden for EU/EØS, EBA m.v.

4.3. Bestemmelser, der udvider anvendelsesområdet for gældende bestemmelser

Der er i 2017 vedtaget 14¹⁴ bestemmelser, som har til formål at udvide anvendelsesområdet for allerede gældende bestemmelser om forvaltningens adgang til at foretage tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven.

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 40 a, stk. 2, nr. 3, i udlændingeloven, som ændret ved lov nr. 703 af 8. juni 2017 om øget brug af biometri m.v. Med ændringen blev § 40 a, stk. 2, nr. 3, udvidet således, at der kan optages fingeraftryk af udlændinge, hvis dette skønnes hensigtsmæssigt med henblik på identitetskontrol af den pågældende. Udvidelsen indebærer, at politiet samt udlændingemyndighederne vil kunne optage fingeraftryk i tilfælde, hvor der ikke er

¹⁴ Der henvises til note 13 ovenfor.

fuld sikkerhed om en udlændinges identitet med henblik på verifikation og kontrol af den pågældendes identitet.

§ 40 b, stk. 2, nr. 1, i udlændingeloven, som ændret ved lov nr. 703 af 8. juni 2017 om øget brug af biometri m.v., hvorefter § 40 b, stk. 2, nr. 1, blev udvidet således, at der kan optages personfotografi af udlændinge, hvis dette skønnes hensigtsmæssigt med henblik på identitetskontrol af den pågældende. Udvidelsen indebærer, at politiet samt udlændingemyndighederne og de aktører, der udfører opgaver på vegne af udlændingemyndighederne i henhold til udlændingeloven, vil kunne optage personfotografi i tilfælde, hvor der ikke er fuld sikkerhed om en udlændinges identitet, med henblik på verifikation og kontrol af den pågældendes identitet.

§ 40, stk. 10, 1. pkt. i udlændingeloven, som ændret ved lov nr. 703 af 8. juni 2017, regulerer, at dokumenter og genstande, der må antages at være af betydning for at fastslå en udlændings identitet eller tilknytning til andre lande, eller som må antages at være af betydning for sagens oplysning, kan tages i bevaring, hvis det skønnes fornødent. Bestemmelsen er nødvendig i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt en udlænding skal meddeles opholdstilladelse efter udlændingeloven. Bestemmelsen sikrer, at f.eks. legitimationsdokumenter af enhver art samt genstande, herunder mobiltelefoner og andre elektroniske medier, billetter, regninger, kvitteringer, tøjmærker, ejendele mv. kan tages i bevaring, såfremt disse kan bidrage til at belyse udlændingens identitet, tilknytning til andre lande eller den pågældendes asylmotiv. Udlændinge- og Integrationsministeriet vurderer, at bestemmelsen ikke kan erstattes af mindre indgribende foranstaltninger. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 226 af 8. juni 1983, og der er senest blevet foretaget en ændring af bestemmelsen ved lov nr. 703 af 8. juni 2017. Det fremgår af bemærkningerne fra 1983 og 2017, at det fremgår af betænkning nr. 968/1982 om udlændingeloven, der ligger til grund for bestemmelsen, at de bevismidler, som kan tages i bevaring, først og fremmest er legitimationsdokumenter af enhver art, men der kan også være tale om billetter, regninger, kvitteringer, tøjmærker, ejendele og andre genstande, som kan bidrage til at belyse udlændingens identitet eller tilknytning til andre lande. Det bemærkes i den forbindelse, at også elektroniske medier som mobiltelefon, tablet m.v. anses for at være omfattet af begrebet genstande og derfor i dag kan tages i bevaring, hvis de må antages at være af betydning for at fastslå en udlændinges identitet eller tilknytning til andre lande, og såfremt det skønnes nødvendigt. Det fremgår endvidere af betænkningen, at beslaglæggelse af dokumenter og genstande, der ønskes taget i bevaring, og ransagning i forbindelse hermed, hvis der ikke foreligger samtykke, skal ske efter retskendelse, medmindre øjemedet ville forspildes ved at afvente en sådan kendelse. Bestemmelsen kan bringes i anvendelse både over for udlændingen selv og tredjemand. I praksis finder sikringen af en asylansøgers dokumenter og genstande typisk sted i forbindelse med asylregistreringen, der foretages af politiet, eller første gang politiet antræffer en udlænding med ulovligt ophold i Danmark. Politiet videregiver herefter oplysningerne til Udlændingestyrelsen med henblik på, at styrelsen kan anvende de tilvejebragte oplysninger i sagsbehandlingen af udlændingens sag. Det blev med lovændringen i 2017 indført, at også dokumenter og genstande, der må antages at være af betydning for sagens oplysning, kan tages i bevaring efter udlændingelovens § 40, stk. 10, 1. pkt., hvis det skønnes fornødent. Det var efter Udlændinge- og Integrationsministeriets opfattelse afgørende, at udlændingemyndighederne har mulighed for at få adgang til alle de dokumenter og genstande, herunder oplysninger, som en udlænding eventuelt har lagret på et elektronisk medie, som kan være med til at belyse den pågældendes asylmotiv. Udlændinge- og Integrationsministeriet fandt derfor, at der i udlændingeloven burde skabes en hjemmel til, at en udlændings dokumenter og genstande, herunder elektroniske medier, der må antages at være af betydning for sagens oplysning, kan tages i bevaring, hvis det skønnes fornødent.

§ 87 i miljøbeskyttelsesloven, som ændret ved lov af 7. december 2017 om ændring af miljøbeskyttelsesloven (Implementering af dele af udvindingsaffaldsdirektivet og MCP direktivet). (Lovforslag nr. L 54). Den vedtagne ændring af § 87 udvider anvendelsesområdet for bestemmelsen, således at myndigheder kan opnå adgang til en ny anlægstype, som tidligere ikke har været tilladt.

§ 11 i adresseloven, lov nr. 136 af 1. februar 2017, regulerer kommunernes adgang til enhver ejendom mhp. besigtigelse. Efter stk. 1 har kommunerne efter forudgående underretning og mod forevisning af behørig legitimation adgang til udvendig besigtigelse samt til indvendig besigtigelse af offentligt tilgængelige lokaliteter med henblik på fastsættelse af adresser eller undersøgelse af skiltning af husnumre, etage- og dørbetegnelser. Efter stk. 2 har kommunen kun med retskendelse adgang til indvendig besigtigelse af lokaliteter, som ikke er offentlig tilgængelige, og kun mhp. fastsættelse af adresser eller ved formodning om, at der er væsentlige mangler ved skiltningen. Der er tale om en ny hovedlov. Med loven udskilles reglerne om fastsættelse af vejnavne og adresser og skiltning heraf fra lov om registrering af bygninger og boliger (BBR-loven), ligesom vejnavne og adresser, når adresseloven sættes i kraft, skal registreres i et nyt register, Danmarks Adresseregister, i stedet for delvis i CPR-vejregister og delvist i BBR-registret. Efter BBR-lovens § 3, stk. 2, har kommunen efter forudgående underretning og mod forevisning af behørig legitimation adgang til enhver ejendom med henblik på udvendig besigtigelse og opmåling for at tilvejebringe oplysninger til brug for registreringen i BBR. Kommunen kan desuden ved formodning om, at der er væsentlige afvigelser i oplysninger, som ejeren er pligtig til at afgive, med retskendelse få adgang til indvendig besigtigelse og opmåling. Til forskel herfra skal formålet med besigtigelse efter adresselovens § 11 som nævnt være fastsættelse af adresser eller undersøgelse af skiltningen. Hensigten med besigtigelsesmuligheden i adresseloven er at understøtte lovens formål om at gøre det muligt at orientere sig og finde vej. Synlige husnummerskilte er for eksempel nødvendige i det daglige, når man skal finde vej, og kan i en ulykkesituation være forudsætning for hurtig hjælp. Adgang til besigtigelse efter adresselovens § 11 vurderes i praksis at være mindre indgribende end efter BBR-lovens § 3, stk. 2, fordi den vil være kortvarig og af mere orienteringsagtig karakter.

Ved *lov nr. 114 af 31. januar 2017 om ændring af lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. og lov om kommunal ejendomsskat* er der sket en udvidelse af anvendelsesområdet for bestemmelserne om pantefogeder i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. Ved loven har kommunerne overtaget inddrivelsen af fortrinsberettigede kommunale fordringer fra SKAT, som hidtil har været restanceinddrivelsesmyndigheden efter loven om inddrivelse af gæld til det offentlige. Efter lovændringen kan udlæg i fast ejendom for ydelser, der på udlægstidspunkt hviler på den faste ejendom med lovbestemt pant, og som inddrives af en kommune eller et kommunalt fælleskab, foretages af personer, der er bemyndiget dertil af kommunen eller det kommunale fælleskab (pantefogeder). Det følger af § 5 i lov om fremgangsmåde ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v., at pantefogeder som udgangspunkt foretager udlæg efter de samme regler og med de samme beføjelser, som gælder for fogedretterne, jf. retsplejelovens kapitel 45-47. Det indebærer bl.a., at pantefogeder kan undersøge skyldnerens husrum og gemmer, hvis sådan undersøgelse er nødvendig for gennemførelse af tvangsfuldbyrdelsen, jf. retsplejelovens § 498, stk. 1. Overdragelse af restanceinddrivelse til kommunerne er indført som følge af aftale af 11. april 2016 mellem regeringen og KL om tiltag vedrørende inddrivelsen af kommunale restancer.

Ved *lov nr. 702 af 8. juni 2017* er der sket en udvidelse af anvendelsesområdet for bestemmelserne om kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation i § 15, og undersøgelse af person og opholdsrum samt beslaglæggelse af genstande i § 16, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge. Med indsættelsen af § 2, stk. 5, i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, finder bestemmelserne også anvendelse over for uledsagede mindreårige udlændinge, der er anbragt på et anbringelsessted efter § 62 l, jf. § 62 m-62 o i udlændingeloven. Udvidelsen af anvendelsesområdet sikrer, at personalet har de samme muligheder for at foretage relevante indgreb over for denne gruppe af børn og unge, som hvad der gælder for de øvrige anbragte børn og unge på anbringelsesstedet.

§ 49, stk. 3, i lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet uden retskendelse kan få adgang til at

indhente oplysninger fra leverandører og underleverandører med henblik på at få adgang til oplysninger om den outsourcete aktivitet, som er nødvendig for Finanstilsynets virksomhed. Der er tale om en ny hovedlov, § 49, stk. 2, som er en videreførelse af den forudgående hvidvasklovs § 34, stk. 6, indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet uden retskendelse kan få adgang til virksomheder omfattet af hvidvaskloven, med henblik på at få adgang til oplysninger, som er nødvendige for Finanstilsynets virksomhed. Med bestemmelsen i § 49, stk. 3, udvides bestemmelsen i § 49, stk. 2, således at Finanstilsynet også uden retskendelse kan indhente oplysninger fra leverandører og underleverandører, hvortil en outsourcingvirksomheds opgaver outsources. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 49, stk. 3, at bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 24 i hvidvaskloven, hvorefter virksomheder og personer kontraktmæssigt kan vælge at outsource opgaver, som disse skal udføre med henblik på overholdelsen af loven, til en leverandør. Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder efter de øvrige tilsynslove, herunder § 347, stk. 5, i lov om finansiell virksomhed. Bestemmelsen sikrer, at Finanstilsynets tilsynsmuligheder lever op til internationale standarder. Udgangspunktet er, at adgang til de nævnte leverandører og underleverandører skal varsles på forhånd i det omfang, det er muligt. Bestemmelsen er endvidere begrundet i sikring af et effektivt tilsyn også i særlige situationer, hvor det f.eks. viser sig, at outsourcingvirksomheden ikke loyalt samarbejder med Finanstilsynet. Finanstilsynet skal i sådanne tilfælde have fysisk adgang til oplysningerne direkte hos leverandøren uden retskendelse.

Ved lov nr. 1545 af 19. december 2017 om ændring af konkurrenceloven er der sket en udvidelse af anvendelsesområdet for bestemmelserne om oplysningspligt og kontrolbesøg i §§ 17 og 18 i konkurrenceloven: Med indsættelsen af § 17, stk. 3, i konkurrenceloven har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fået mulighed for at kræve oplysninger, jf. den gældende § 17, stk. 1, med henblik på at bistå konkurrencemyndighederne i Sverige, Norge, Island, Finland, Grønland og på Færøerne med disse myndigheders anvendelse af nationale konkurrenceregler.

Med ændringen af § 18, stk. 9, i konkurrenceloven er der indført hjemmel til at der – ud over kontrolundersøgelser for konkurrencemyndigheder i den Europæiske Union – også kan foretages kontrolundersøgelser for at yde bistand til konkurrencemyndighederne i EØS-området i forbindelse med deres anvendelse af EØS-aftalens artikel 53 og 54.

Med indsættelsen af § 18, stk. 10, i konkurrenceloven er der indført hjemmel til, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan foretage kontrolundersøgelser for at yde bistand til konkurrencemyndighederne i Sverige, Norge, Island, Finland, Grønland og på Færøerne i forbindelse med disse myndigheders anvendelse af nationale konkurrenceregler. Det er ligeledes blevet præciseret, at konkurrencelovens § 18, stk. 1-8, om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens gennemførelse af og politiets bistand til kontrolundersøgelser, finder tilsvarende anvendelse. Formålet med ændringen er at sikre, at Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kan yde bistand til opklaring af overtrædelser af konkurrencereglerne i de andre nordiske lande samt Grønland og på Færøerne. Ændringerne af konkurrenceloven har samtidig givet Danmark mulighed for at tiltræde den aftale om samarbejde i konkurrencesager, som konkurrencemyndighederne i Danmark, Norge, Island og Sverige sammen med Finland, Grønland og på Færøerne har forhandlet til afløsning af den hidtil gældende aftale om samarbejde i konkurrencesager.

Med lov nr. 426 af 3. maj 2017 om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2017, fik Forbrugerombudsmanden mulighed for i forbindelse med visse kontrolundersøgelser at kopiere alle relevante data for at gennemgå indholdet efter selve kontrolbesøget, jf. lovens § 27, stk. 3 og stk. 5. Dette betyder samtidigt, at den periode, hvor den erhvervsdrivende berøres af kontrolundersøgelsen og muligvis afskæres fra at udøve sit erhverv, mindskes mindst muligt. Loven giver ikke Forbrugerombudsmanden adgang til flere oplysninger end tidligere, men alene adgang til, at gennemgangen af materialet kan ske efterfølgende hos Forbrugerombudsmanden frem for hos virksomheden. Loven giver således Forbrugerombudsmanden mulighed for at tage komplette kopier af dataindholdet af elektroniske medier for at gennemgå indholdet efterfølgende med en 40 dages frist. Efter loven har Forbrugerombudsmanden endvidere fået adgang til at besigtige indholdet af ansat-

tes lommer, tasker og lign., ud fra en betragtning om, at mobiltelefoner, usb-nøgler m.v., kan indeholde store mængder af elektronisk information. Det bemærkes, at Forbrugerombudsmandens adgang til at foretage kontrolundersøgelser alene bringes i anvendelse i de tilfælde, hvor der behandles en klage oversendt fra et andet EU-lands håndhævelsesmyndighed. Samtidig er det en forudsætning, at den oversendte klage angår overtrædelse af et af de direktiver, der er anført i bilaget til Håndhævelsesforordningen. Det gælder fx direktivet om urimelig handelspraksis og direktivet om vildledende og sammenlignende reklame.

Ved lov nr. 654 af 8. juni 2017, ejendomsvurderingsloven, som er trådt i kraft 1. januar 2018, er der foretaget visse præciseringer af bestemmelserne om besigtigelse af ejendomme. Der er tale om en ny hovedlov. Efter § 41 i den hidtil gældende vurderingslov kunne told- og skatteforvaltningen foretage fornøden besigtigelse af en fast ejendom i forbindelse med en vurdering af ejendommen, jf. lovbekendtgørelse nr. 1067 af 30. august 2013. Det er nu præciseret i ejendomsvurderingsloven under hvilke betingelser, der kan foretages besigtigelse. Det fremgår af ejendomsvurderingslovens § 62, stk. 1, at told- og skatteforvaltningen efter forudgående underretning af ejeren, uden retskendelse og mod forevisning af behørig legitimation kan foretage udvendige besigtigelser af ejendomme fra positioner på den pågældendes grund, når det skønnes nødvendigt for vurderingen af den pågældende ejendom. Efter lovens § 62, stk. 2, kan indvendig besigtigelse foretages efter forudgående underretning af ejeren, når det skønnes nødvendigt for vurderingen af den pågældende ejendom. Besigtigelse mod ejerens ønske kan dog kun ske, hvis told- og skatteforvaltningen har formodning om, at det er af væsentlig betydning for vurderingen, og besigtigelsen kan i så fald kun foretages med forudgående retskendelse. Af lovforslagets bemærkninger fremgår, at besigtigelse i form af ”kantstensvurdering” fra offentlig tilgængelige positioner uden for ejendommen ikke altid er tilstrækkeligt til, at der kan foretages en retvisende vurdering. Derfor er det nødvendigt med en bestemmelse om, at vurderingsmyndigheden kan få adgang til at foretage en besigtigelse inde på ejendommen.

4.4. Hjemler, der ophæver gældende bestemmelser

Der er i 2017 vedtaget i alt én bestemmelse, hvorved forvaltningsmyndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb er blevet ophævet.

Det drejer sig om følgende bestemmelse:

§ 83, stk. 7, i bekendtgørelse af lov nr. 251 af 21. marts 2017 om værdipapirhandel m.v. (værdipapirhandelsloven) bestemmer, at § 346, stk. 4, og § 356 i lov om finansiel virksomhed finder tilsvarende anvendelse på Finanstilsynets tilsyn efter værdipapirhandelsloven. Værdipapirhandelsloven erstattes af lov om kapitalmarkeder, jf. lov nr. 650 af 8. juni 2017. Bestemmelsen videreføres ikke i forbindelse hermed. Lov om kapitalmarkeder træder i kraft den 3. januar 2018.

4.5. Nye hjemler, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven

Der er i 2017 vedtaget i alt 11 bestemmelser¹⁵, som giver den offentlige forvaltning en egentlig ny adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven.

¹⁵ I forbindelse med modtagelsen af ministeriernes høringssvar har Justitsministeriet kunne konstatere, at to bestemmelser vedtaget i 2016, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven, ikke blev medtaget i den tilsvarende oversigt i redegørelse fra marts 2017.

Det drejer sig om § 9 a i biobrændstofloven, jf. lov nr. 1754 af 27. december 2016 om ændring af lov om bæredygtige biobrændstoffer og om reduktion af drivhusgasser fra transport (Indførelse af krav om anvendelse af 0,9 pct. avancerede biobrændstoffer i brændstof til landtransport, ændret definition af, hvilke virksomheder der er omfattet af loven, bemyndi-

Det drejer sig om følgende bestemmelser:

§ 62 i, i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017, regulerer adgangen til at foretage tvangsindgreb over for uledsagede mindreårige udlændinge, der er indkvarteret på et indkvarteringssted, jf. udlændingelovens § 42 a, stk. 5. Tvangsindgrebene består i undersøgelse af de uledsagede mindreårige udlændinges person, undersøgelse af deres opholdsrum og beslaglæggelse af deres effekter. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 702 af 8. juni 2017. Bestemmelsen er nødvendig, idet den giver indkvarteringsstedet, hvor den uledsagede mindreårige udlænding opholder sig, mulighed for at sikre, at den uledsagede mindreårige udlænding ikke er i besiddelse af uønskede effekter, der kan medføre, at ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn ikke kan iagttages. Derudover giver bestemmelsen indkvarteringsstedet mulighed for, at de uønskede effekter tages i bevaring. Ministeriet vurderer, at bestemmelsen fortsat er nødvendig af hensyn til formålet med bestemmelsen, og at bestemmelsen ikke kan erstattes af mindre indgribende foranstaltninger. Det fremgår af de almindelige bemærkninger i pkt. 3.3. til § 62 i, jf. lovforslag nr. 204 af 2. juni 2017, at det er væsentligt at sikre, at der er den fornødne ro og orden på indkvarteringsstederne. Et indkvarteringssted, hvor uledsagede mindreårige udlændinge indkvarteres i forbindelse med deres indrejse eller under behandlingen af deres asylsag, er som udgangspunkt åbne institutioner. Den uledsagede mindreårige udlænding vil derfor frit kunne komme og gå til og fra indkvarteringsstedet. Den uledsagede mindreårige udlænding vil i den forbindelse kunne medbringe effekter og opbevare disse på sin person eller i sit opholdsrum. Det gælder også effekter, som kan være til fare for de andre beboere eller for personalet. Der kan endvidere være tale om, at udlændingen medbringer euforiserende stoffer eller alkohol. Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at personalet, inden bestemmelsen blev indført, ikke kunne gribe ind over for den uledsagede mindreårige udlænding, selvom der var mistanke om, at den pågældende medbragte eller opbevarede uønskede effekter. Personalet måtte i sådanne situationer kontakte politiet. Det kunne således i praksis være en udfordring for indkvarteringsstederne at forhindre, at farlige eller uønskede genstande mv. forekom på indkvarteringsstedet. Udlændinge- og Integrationsministeriet fandt derfor, at der burde gives personalet på indkvarteringsstederne bedre mulighed for at sikre, at de uledsagede mindreårige udlændinge ikke er i besiddelse af uønskede effekter såsom euforiserende stoffer og våben.

gelse til fastsættelse af regler til efterlevelse af MRV-forordning om fremme af reduktion af CO₂-emissioner fra søtransport samt regler om adgang til skibe), der indeholder hjemmel til, at energi-, forsynings- og klimaministeren uden retskendelse mod behørig legitimation har adgang til at gå om bord på skibe i en havn, som anløber en havn eller ligger ved ankerplads under dansk jurisdiktion, for at udføre sine forpligtelser efter MRV-forordningen til at kontrollere, hvorvidt der er et gyldigt overensstemmelsesdokument om bord på skibene. Det drejer sig endvidere om § 40, stk. 10, 2. og 3. pkt. i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017, der regulerer, at aktiver, herunder rede penge og værdigenstande, der kan anvendes til dækning af udgifterne til en udlændings eller dennes families underhold og nødvendige sundhedsmæssige ydelser eller ophold på et indkvarteringssted omfattet af § 42 a, stk. 5, kan tages i bevaring (beslaglægges). Bestemmelsen er nødvendig for at sikre, at der kan ske beslaglæggelse af en udlændings aktiver, således at de kan anvendes til at dække en række udgifter. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 102 af 3. februar 2016 og trådte i kraft den 5. februar 2016.

Justitsministeriet har ligeledes kunne konstatere, at en enkelt bestemmelse vedtaget i 2015, der giver offentlige myndigheder adgang til at foretage tvangsindgreb, der er omfattet af retssikkerhedsloven, ikke blev medtaget i den tilsvarende oversigt i redegørelse fra februar 2016.

Det drejer sig om § 42 m i udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1117 af 2. oktober 2017, der bl.a. regulerer, at indkvarteringsoperatøren kan bestemme, at personer, der skal ind på et indkvarteringssted skal visteres og lade medbragte effekter undersøge, når ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn taler derfor. Bestemmelsen er nødvendig, idet den giver indkvarteringsoperatøren adgang til at visitere personer, som ønsker adgang til et indkvarteringssted, og lade deres medbragte effekter undersøge, når ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn taler derfor. Ministeriet vurderer, at bestemmelsen fortsat er nødvendig af hensyn til formålet med bestemmelsen, og at bestemmelsen ikke kan erstattes af mindre indgribende foranstaltninger. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 1273 af 20. november 2015.

§ 59 b, stk. 2, i lægemiddeloven, jf. lov nr. 388 af 26. april 2017 om ændring af lægemiddeloven og vævsloven. Baggrunden for bestemmelsen er direktivet om forfalskede lægemidler, som blev gennemført i dansk ret (lægemiddeloven) i 2013. Nogle af direktivkravene har imidlertid afventet fastsættelse af supplerende regler om krav til lægemiddelemballage i form af tekniske sikkerhedskrav og regler for datalagring og myndighedskontrol. Disse supplerende krav er nu fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2016/161 af 2. oktober 2015 om supplerende regler til Europa- Parlamentets og Rådets direktiv 2001/83/EF i form af de nærmere regler for sikkerhedselementerne på humanmedicinske lægemidlers emballage. Bestemmelsen gennemfører artikel 39 i forordningen. § 59 b, stk. 2, indeholder hjemmel til, at Lægemiddelstyrelsen har direkte adgang til datalagringssystemet og oplysningerne heri med henblik på styrelsens tilsyn og andre opgaver i henhold til artikel 39 i forordningen om sikkerhedselementer. Det fremgår af bemærkningerne, at Lægemiddelstyrelsen med bestemmelsen får direkte adgang til virksomheder og lokaliteter med ansvar for oprettelse og forvaltning af datalagre og for lokaliteter for datalagringssystemet. Adgangen omfatter både elektronisk og fysisk adgang til oplysninger i datalagringssystemet. I følge artikel 39 i forordningen skal en juridisk enhed, der opretter og forvalter et datalager, som anvendes til ægthedskontrol eller deaktivering af den entydige identifikator for lægemidler, der markedsføres i en medlemsstat, give kompetente myndigheder i den pågældende medlemsstat adgang til dette datalager og til de deri indeholdte oplysninger til følgende formål: a) tilsyn med forvaltningen af datalagrene og efterforskning af potentielle tilfælde af forfalskning, b) tilskud, c) lægemiddelovervågning eller lægemiddelepidemiologi. Artikel 39 udmønter artikel 54 a, stk. 5, 2. punkt, i direktivet om forfalskede lægemidler. Baggrunden for direktivet om forfalskede lægemidler er et stigende globalt problem med salg af forfalskede lægemidler. Problemet går på tværs af grænser, og direktivet er et led i en samlet indsats med at bekæmpe forfalskninger ved hjælp af et effektivt og styrket internationalt samarbejde. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at det nye system i praksis vil indebære, at den entydige identifikator og en række andre oplysninger uploades i datalagringssystemet, inden et lægemiddel frigives til salg eller distribution. Samtidig kontrolleres anbrudsanordningen. Sikkerhedselementerne kontrolleres med visse undtagelser først igen inden lægemidler udleveres fra apotek eller sygehusapotek til brugeren. Ved indlæsning af den entydige identifikator til datalagringssystemet verificeres ægtheden. Kan ægtheden ikke verificeres, deaktiveres den entydige identifikator i systemet, således at produktet herefter ikke kan udleveres eller distribueres. Det er Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at det nye system med kontrol af alle lægemidler med risiko for forfalskning inden udlevering til brugerne vil indebære en væsentlig styrkelse af bekæmpelsen af forfalskede lægemidler, og dermed til gavn for patientsikkerheden.

§ 72 a, stk. 3, i lov nr. 1543 af 19. december 2017 om ændring af lov om arbejdsmiljø sammenholdt med bekendtgørelse nr. 1598 af 19. december 2017 om undersøgelsesbesøg på virksomheder med et anerkendt arbejdsmiljøcertifikat. Lovforslaget vedrører ændring af reglerne om arbejdsmiljøcertifikat m.v. § 72 a, stk. 3, indeholder bemyndigelse til beskæftigelsesministeren til at fastsætte nærmere regler om, at Arbejdstilsynet som led i tilsynsopgaven gennemfører undersøgelsesbesøg på virksomheder, der har et anerkendt arbejdsmiljøcertifikat, herunder regler om hvilke virksomheder, der skal have undersøgelsesbesøg, hvornår undersøgelsesbesøg skal gennemføres, varigheden af den periode, som Arbejdstilsynet gennemfører undersøgelsesbesøg i samt indholdet af undersøgelsesbesøget m.v. Den foreslåede bestemmelse udgør en undtagelse til undtagelsen i § 72 a, stk. 2, om at virksomheder med et godt arbejdsmiljø (dvs. med et anerkendt arbejdsmiljøcertifikat) kan fritages for risikobaseret tilsyn. Lovforslaget udmønter de dele af den politiske aftale om 'En styrket arbejdsmiljøcertificering', som blev indgået den 18. november 2016 mellem den tidligere regering (Venstre), Det konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Radikale Venstre, som forudsætter ændringer i arbejdsmiljøloven, herunder at der kan indsamles viden om certificeringsorganernes tilsyn med virksomhedernes arbejdsmiljø på virksomheder med et anerkendt arbejdsmiljøcertifikat. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at regeringen og aftaleparterne er enige om, at Arbejdstilsynet i en treårig periode skal afdække arbejdsmiljøet på 500 af de i alt 3000 virksomheder med ansatte, der er dækket af et anerkendt arbejdsmiljøcertifikat. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at ved gennemførelse af under-

søgelsesbesøgene vil reglerne i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter blive iagttaget. Bemyndigelsen til at gennemføre tilsynsbesøg er udmøntet i bekendtgørelse om undersøgelsesbesøg på virksomheder med et anerkendt arbejdsmiljøcertifikat, der er trådt i kraft samtidig med loven.

§ 14 i lov nr. 653 af 8. juni 2017 om forbud mod anvendelse af bestemte ejendomme som samlingssted for en gruppe (også kaldet "Rockerloven") indebærer, at kommunalbestyrelsen med hjemmel i planlovens § 56 a kan forlange oplyst af en ejer eller lejer af en ejendom, hvem der er bruger af ejendommen, hvis det er nødvendigt til brug for behandlingen af en sag om nedlæggelse af forbud efter planlovens § 14 eller en sag om lovliggørelse af et ulovligt forhold. Kommunalbestyrelsen kan endvidere forlange oplyst af en bruger af en ejendom, hvem der i øvrigt er bruger af ejendommen, hvis det er nødvendigt til brug for behandlingen af en sådan sag. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at bestemmelsen kun kan anvendes i de i bestemmelsen nævnte sagstyper, og at kommunen kun kan anvende bestemmelsen, hvis det er nødvendigt til brug for behandlingen af den pågældende sag, samt at bestemmelsen vil kunne anvendes i sager om rockerborge e.l. tilholdssteder, men ikke er begrænset hertil. Bestemmelsen skal administreres i overensstemmelse med retssikkerhedslovens § 10.

§ 49, stk. 4, i lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan få adgang til at indhente alle oplysninger, herunder regnskaber og regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer og elektronisk lagrede data, som skønnes nødvendige for Finanstilsynets afgørelse af, om en person eller virksomhed er omfattet af bestemmelserne i hvidvaskloven. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 49, stk. 4, at bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 48 i hvidvaskloven, hvorefter visse virksomheder og personer skal registreres hos Finanstilsynet for at kunne udøve de aktiviteter, som følger af forslaget til lovens bilag 1. Forslaget til bestemmelsen bevirker, at Finanstilsynet kan kræve oplysninger af virksomheder og personer, der ikke udøver tilsynsbelagt virksomhed, hvis disse har informationer, som er nødvendige for, at Finanstilsynet kan vurdere, hvorvidt en virksomhed eller person udøver tilsynsbelagt virksomhed og således burde være registreret hos Finanstilsynet.

§ 49, stk. 5, i lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan få adgang til at indhente oplysninger efter § 49, stk. 1 og 4, til brug for de i lovens § 56, stk. 3, nævnte myndigheder og organer. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 49, stk. 5, at bestemmelsen svarer til, hvad der gælder efter de øvrige tilsynslove, herunder lov om finansiel virksomhed. Bestemmelsen er blandt andet begrundet i den finansielle sektors struktur med dannelse af internationale koncerner, som medfører et større behov for samarbejde mellem de forskellige nationale tilsynsmyndigheder. Dette giver sig også udslag i det øgede fokus, de finansielle direktiver har på udveksling af oplysninger mellem tilsynsmyndighederne, herunder artikel 48 i 4. hvidvaskdirektiv.

§ 50, stk. 1, i lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven), indeholder hjemmel til, at tilsynsmyndighederne i et EU- eller EØS-land efter forudgående aftale med Finanstilsynet kan foretage inspektion i de her i landet beliggende filialer, agenter og distributører af udenlandske virksomheder som omfattet af lovens § 1, stk. 1, nr. 9, med hjemsted i det pågældende land. Finanstilsynet kan vælge at deltage i en sådan inspektion. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 50, at bestemmelsen gennemfører artikel 48, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask af penge eller finansiering af terror (4. hvidvaskdirektiv). I præambel 52 i hvidvaskdirektivet er der anført, at hvis en forpligtet enhed driver virksomhed i en anden medlemsstat, herunder gennem agent eller et netværk af agenter, bør hjemlandets kompetente myndighed være ansvarlig for tilsynet med den

forpligtede enheds anvendelse af koncernens politikker og procedurer vedrørende bekæmpelse af hvidvask af penge og finansiering af terrorisme. Dette vil omfatte besøg på stedet i virksomheder, der er baseret i en anden medlemsstat. Hjemlen kan f.eks. anvendes, hvor et betalingsinstitut i et andet EU- eller EØS-land, har en filial i Danmark. Hvis Finanstilsynet kommer i besiddelse af oplysninger, der kan påvirke den kompetente myndighed i hjemlandets vurdering af betalingsinstituttet, bør Finanstilsynet således underrette hjemlandets kompetente myndighed.

§ 50, stk. 2, i lov nr. 651 af 8. juni 2017 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven), indeholder hjemmel til, at Finanstilsynet kan anmode de kompetente myndigheder i en medlemsstat om at medvirke til at påse overholdelsen af loven og af de regler, der er udstedt i medfør af loven, vedrørende virksomheder og personer som omfattet af § 1, stk. 1, nr. 1-13, med hjemsted i et andet EU- eller EØS-land ved tilsynsaktioner, kontroller på stedet eller inspektioner på et andet EU- eller EØS-lands område. § 50, stk. 2, vedrører Finanstilsynets myndighed for at foretage inspektioner i udlandet, hvorimod § 50, stk. 1, vedrører udenlandske myndigheders mulighed for at foretage inspektioner i Danmark.

§ 26, stk. 1 og 2, i lov af 7. december 2017 om beskyttelse af havmiljøet i den eksklusive økonomiske zone ved Grønland. (Lovforslag L 53). Lovens § 26 giver hjemmel for forsvarsministeren m.fl. til at foretage undersøgelser af et skib, der er nødvendige for at forhindre eller bekæmpe forurening. Myndigheder har herunder adgang til at fotografere, kopiere eller medtage dokumenter samt medtage andre genstande uden vederlag. Hensynet bag bestemmelsen er, at der skal kunne gribes hurtigt ind, hvis det er nødvendigt for at forhindre eller foretage effektiv bekæmpelse af forurening.

§ 31, stk. 2 og 3, i lov af 7. december 2017 om beskyttelse af havmiljøet i den eksklusive økonomiske zone ved Grønland giver hjemmel for miljø- og fødevareministeren og forsvarsministeren til at få adgang til et skib uden retskendelse med henblik på at udøve deres tilsynsbeføjelser, herunder foretage undersøgelser, udtage prøver, fotografere, kopiere eller medtage dokumenter og medtage andre genstande uden vederlag. Hensynet bag bestemmelsen er således, at der skal kunne føres et effektivt tilsyn med reglerne.

5. Sammenfatning

Samlet set er det på baggrund af de foreliggende oplysninger Justitsministeriets opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at retssikkerhedsloven generelt har givet anledning til væsentlige problemer i praksis i 2016, hverken i forhold til de virksomheder mv., hvor der udføres kontrolbesøg, eller i forhold til myndighedernes tilrettelæggelse og udførelse af kontrolbesøg mv.

I 2017 er der vedtaget i alt 46 bestemmelser vedrørende forvaltningens adgang til at gennemføre tvangsindgreb omfattet af retssikkerhedsloven. 11 bestemmelser giver forvaltningen en egentlig ny adgang til at gennemføre tvangsindgreb, 14 af bestemmelserne har haft til formål at udvide anvendelsesområdet for allerede gældende bestemmelser om adgang til tvangsindgreb, mens 21 bestemmelser i det væsentlige har karakter af en videreførelse af en tidligere bestemmelse. I 2017 er der vedtaget én bestemmelse, hvorved forvaltningsmyndigheders adgang til at foretage tvangsindgreb er blevet ophævet.

Antallet af nye bestemmelser i 2017 er således højere end i 2016 (16). Dette skyldes navnlig, at værdipapirhandelsloven og lov om betalingstjenester og elektroniske penge er ophævet, og at disse loves kontrolbestemmelser er videreført i 14 nye bestemmelser samt ved-

tagelsen af den nye hvidvasklov, der indeholder 7 nye bestemmelser. Justitsministeriet har på den baggrund ingen bemærkninger til antallet af nye bestemmelser i øvrigt.

Justitsministeriet vil fortsat med udgangspunkt i princippet i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af ministeriers lovforslag tilstræbe, at der ikke unødigt medtages bestemmelser, der gør det muligt for offentlige myndigheder at skaffe sig adgang til privat ejendom.